

### **Gedragscode integriteit gemeentelijke volksvertegenwoordigers**

De raad van de gemeente Weert;

gelet op artikel 15 derde lid van de Gemeentewet;

gelezen het voorstel van het fractievoorzittersoverleg d.d. 7 oktober 2021;

gezien het advies van de raadscommissie Middelen & Bestuur d.d. 19 oktober 2021;

### **Besluit:**

**Vast te stellen de "Gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers gemeente Weert 2021".**

#### **Paragraaf 1. Algemene bepalingen**

##### **Artikel 1.1. Reikwijdte en openbaarheid**

1. De gedragscode geldt voor de raadsleden en de commissieleden-niet-raadsleden, maar richt zich ook tot de bestuursorganen.
2. De volksvertegenwoordigers en bestuurders van de gemeente Weert bevorderen de naleving en beleving van deze gedragscode in gezamenlijkheid.
3. De gedragscode is openbaar en via internet beschikbaar.

##### **Artikel 1.2. De kernwaarden van de gemeente Weert**

De volksvertegenwoordigers van de gemeente Weert gaan bij hun handelen uit van de volgende kernwaarden:

- Openheid en integriteit  
Het bestuur is open en integer en maakt duidelijk wat het daaronder verstaat. Het bestuur geeft in zijn gedrag het goede voorbeeld, zowel binnen de organisatie als daarbuiten.
- Participatie  
Het bestuur weet wat er leeft in de maatschappij en laat zien wat het daarmee doet.
- Behoorlijke contacten met burgers  
Het bestuur zorgt ervoor dat hijzelf en de organisatie zich behoorlijk gedragen in contacten met burgers.
- Doelgerichtheid en doelmatigheid  
Het bestuur maakt de doelen van de organisatie bekend en neemt de beslissingen en maatregelen die nodig zijn om de gestelde doelen te behalen.
- Legitimiteit  
Het bestuur neemt de beslissingen en maatregelen die het mag nemen en die in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving. De beslissingen zijn te rechtvaardigen.
- Lerend en zelfreinigend vermogen  
Het bestuur verbetert zijn prestaties en die van de organisatie, en richt de organisatie hier op in.
- Verantwoording  
Het bestuur is bereid zich regelmatig en ruimhartig jegens de omgeving te verantwoorden.

## **Paragraaf 2. Voorkomen van belangenverstrengeling**

### **Artikel 2.1. Nevenfuncties**

1. De volksvertegenwoordiger levert de griffier de informatie aan over de (neven)functies die openbaar gemaakt moeten worden bij aanvang van het raadslidmaatschap dan wel commissielidmaatschap, dan wel binnen één maand na aanvaarding van de (neven)functie en geeft hem de wijzigingen daarin door.
2. De informatie betreft in ieder geval de omschrijving van de (neven)functie, de organisatie voor wie de (neven)functie wordt verricht, of het al dan niet een (neven)functie betreft uit hoofde van het raadslidmaatschap of commissielidmaatschap en of de (neven) functie bezoldigd of onbezoldigd is.
3. De griffier legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

### **Artikel 2.2. Financiële belangen**

1. Een volksvertegenwoordiger doet opgave van zijn financiële en zakelijke belangen in ondernemingen en organisaties, waarmee de gemeente zaken doet of waarin de gemeente een belang heeft.
2. Bij privaat-publieke samenwerkingsrelaties wordt (de schijn van) bevoordeling in strijd met eerlijke concurrentieverhoudingen voorkomen.
3. Een volksvertegenwoordiger meldt zijn belang, als dat betrokken is bij een onderwerp dat aan de orde komt in een raadscommissie en/of de raad, in het fractievoorzittersoverleg voorafgaand aan de betreffende vergadercyclus.
4. In het fractievoorzittersoverleg wordt besproken op welke manier de volksvertegenwoordiger het beste kan handelen.

## **Paragraaf 3. Informatie**

### **Artikel 3. Gebruik van informatie**

1. De volksvertegenwoordiger gaat zorgvuldig en correct om met de informatie waarover hij uit hoofde van zijn lidmaatschap van de raad of commissie beschikt en zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie veilig wordt bewaard.
2. De volksvertegenwoordiger maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen (nog) niet openbare informatie.

## **Paragraaf 4. Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en buitenlandse reizen op uitnodiging van derden**

### **Artikel 4.1. Geschenken, faciliteiten en diensten**

1. Een volksvertegenwoordiger accepteert en biedt geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. De volksvertegenwoordiger kan, tenzij het eerste lid van toepassing is, incidentele geschenken die een geschatte waarde van € 50 of minder vertegenwoordigen, behouden.
3. Geschenken die de volksvertegenwoordiger uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50 vertegenwoordigen worden, indien zij niet worden teruggestuurd, geregistreerd en eigendom van de gemeente.
4. De griffier legt een register aan van de geschenken met een geschatte hogere waarde dan € 50. In het register is aangegeven welke bestemming de gemeente hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.
5. Geschenken worden niet op het huisadres ontvangen.

### **Artikel 4.2. Excursies en evenementen**

1. Deelname aan excursies en evenementen voor rekening van anderen dan de gemeente maakt de volksvertegenwoordiger openbaar binnen één week nadat de excursie, dan wel het evenement heeft plaatsgevonden. Hij maakt daarbij in ieder geval openbaar wie deze kosten voor zijn/hun rekening heeft/hebben genomen.
2. De informatie is via internet beschikbaar.

### **Artikel 4.3. Buitenlandse reizen**

1. Een volksvertegenwoordiger meldt de griffier de buitenlandse reizen op uitnodiging van derden binnen één week na terugkeer in Nederland. Hij meldt in ieder geval wat het doel, de bestemming en de duur van de buitenlandse reis is geweest en wat daarvan de kosten waren.
2. De griffier legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

## **Paragraaf 5. Gebruik van voorzieningen van de gemeente**

### **Artikel 5.1. Administratie en verantwoording**

1. Het college van burgemeester en wethouders richt de financiële en administratieve organisatie zodanig in dat er een getrouw beeld mogelijk is van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven, met heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of kunnen worden gedeclareerd bij de gemeente.
2. De volksvertegenwoordiger verantwoordt zich over zijn gebruik van de voorzieningen volgens de in het eerste lid vastgelegde regels en procedures.

### **Artikel 5.2. Declaraties**

Een volksvertegenwoordiger declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.

### **Artikel 5.3. Voorzieningen en eigendommen gemeente**

Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente ten eigen bate of ten bate van derden is, tenzij dit wettelijk is geregeld, niet toegestaan.

## **Paragraaf 6. Uitvoering gedragscode**

### **Artikel 6.1. Uitleg**

De gemeenteraad bevordert de eenduidige interpretatie van de gedragscode. Ingeval van leemtes en onduidelijkheden in de gedragscode voorziet de gemeenteraad daarin.

### **Artikel 6.2. Afspraken**

1. Op voorstel van de burgemeester maakt de gemeenteraad afspraken over de navolgende onderwerpen:
  - a. de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in zijn algemeenheid en van de gedragscode in het bijzonder;
  - b. de aanwijzing van contactpersonen of aanspreekpunten integriteit;
  - c. de processtappen die worden gevolgd in geval van een vermoeden van een integriteitschending door een politieke ambtsdrager van de gemeente.
  - d. In het geval van een integriteitsonderzoek door een extern bureau wordt alleen gebruik gemaakt van gecertificeerde onderzoeksbureaus.
2. De afspraken als bedoeld onder 1 worden vastgelegd in een bijlage die onderdeel uitmaakt van de gedragscode.

## **Paragraaf 7. Citeertitel en inwerkingtreding**

### **Artikel 7.1. Intrekking oude regeling**

De Gedragscode Bestuurlijke Integriteit van de gemeente Weert 2017, vastgesteld bij besluit van de raad van de gemeente Weert d.d. 22 februari 2017, wordt ingetrokken.

### **Artikel 7.2. Citeertitel en inwerkingtreding**

1. Deze gedragscode wordt aangehaald als: "Gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers gemeente Weert 2021".
2. Deze gedragscode treedt in werking op de dag na de bekendmaking ervan.

Aldus vastgesteld door de gemeenteraad van Weert in de openbare raadsvergadering van 17 november 2021,

De raadsgriffier,

De voorzitter,

Mr. M.H.R.M. Wolfs-Corten

Mr. R.J.H. Vlecken

### **ALGEMENE TOELICHTING**

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger.

In de democratische rechtsstaat dient een ieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede) verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Deze plicht is voor de politieke ambtsdrager neergelegd in de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt: hij/zij zweert/belooft getrouw te zullen zijn aan de Grondwet, de wetten te zullen nakomen en zijn/haar plichten die uit het politieke ambt voortvloeien naar eer en geweten te zullen vervullen.

De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Gemeentewet.

De gedragscode is een richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de volksvertegenwoordigers is er naast die voor de voorzitter/dagelijkse bestuurders een eigen afzonderlijke gedragscode. Onderhavige gedragscode heeft betrekking op de volksvertegenwoordigers: de raadsleden. Veel bepalingen zijn voor de volksvertegenwoordigers en de dagelijkse bestuurders gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities, bevoegdheden en met de voor hen geldende wettelijke (integriteits-) regels. Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies.

Het voorschrijven van een gedragsregel die afwijkt of verder gaat dan een dwingendrechtelijke wettelijke regeling is niet mogelijk. Nemen gemeenten contra-legal constructies op in de gedragscode dan kunnen die gemakkelijk weer zelf aanleiding zijn voor integriteitsproblemen.

Een gedragscode heeft dus niet de juridische status van een algemeen verbindend voorschrift zoals een gemeentelijke verordening waaruit rechten en verplichtingen voortvloeien. Er is sprake van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De bestuurders en volksvertegenwoordigers kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en kan ook politieke gevolgen hebben. De gedragscodes bieden politieke ambtsdragers 50 een handvat om andere politieke ambtsdragers aan te spreken op hun gedrag en hieruit wellicht (politieke) consequenties te trekken. Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig

onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om 'doing the right thing, even when no one is watching'.

Politieke ambtsdragers hebben vanzelfsprekend een voorbeeldfunctie. Een politiek ambt wordt verricht in een glazen huis. Een volksvertegenwoordiger gedraagt zich zoals een goed ambtsdrager betaamt. Een politieke ambtsdrager onthoudt zich van gedragingen die de goede uitoefening of het aanzien van het ambt of het openbaar bestuur schaden. Een politiek ambt gewetensvol vervullen gebeurt in de dagelijkse praktijk en strekt zich ook uit tot de privésfeer. In de huidige digitale wereld is zeker sprake van een dunne scheidslijn tussen werk en privé. Daarom is het in ieder geval het downloaden van illegale software, het bekijken, downloaden of verspreiden van pornografische, racistische, discriminerende, beledigende, aanstootgevende of (seksueel) intimiderende teksten en afbeeldingen, of het versturen van berichten die (kunnen) aanzetten tot haat en/of geweld uit den boze.

Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang met burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, met behoud van eigen politieke inhoud en stijl, is van belang. In de omgang met burgers, ambtenaren, externe partijen en andere politieke ambtsdragers wordt van een politieke ambtsdrager correct, fatsoenlijk, en respectvol gedrag verwacht dat vrij is van ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend en (seksueel) intimiderend gedrag zoals hinderlijk gedrag, intimidatie, dubbelzinnige opmerkingen, handtastelijkheden, agressie, pesten en discriminatie.

Politieke ambtsdragers opereren vaak in diverse (boven)lokale netwerken. Deze netwerken dragen bij aan het geworteld zijn van de politieke ambtsdrager. Tegelijkertijd ontstaat hierdoor het risico dat politieke ambtsdragers vanuit het gevoel van sympathie en loyaliteit, de belangen van de eigen netwerken vooropstellen ten koste van het algemeen belang. De schijn van oneigenlijke beïnvloeding kan snel gewekt zijn. Dit maakt duidelijk dat het nadenken over de eigen integriteit verder gaat dan het beoordelen van individuele handelingen. Het vraagt ook dat politieke ambtsdragers zich bewust zijn dat zij altijd verbonden zijn met professionele en persoonlijke netwerken. En dat deze netwerken 'onbewust' een invloed kunnen hebben op de keuzes en acties van de politieke ambtsdrager, die mogelijk tot een schending leiden. Dit risico van 'netwerkcorruptie' kan de integriteit en de kwaliteit van het lokaal bestuur onder druk zetten.

## **ALGEMENE TOELICHTING PER PARAGRAAF**

### **Paragraaf 1. Algemene bepalingen**

#### *Wettelijke grondslag*

De gemeenteraad stelt een gedragscode vast voor zijn leden (artikel 15, derde lid, Gemeentewet).

De artikelen in de gedragscode zijn een uitwerking van de wettelijke voorschriften op het gebied van integriteit. Uitgangspunt is dat de politieke ambtsdrager primair zelf verantwoordelijk is voor zijn integriteit en dat hij zich daar in alle openheid over zal moeten kunnen verantwoorden.

### **Paragraaf 2. Voorkomen van belangenverstremgeling**

Van belangenverstremgeling is sprake als het publiek belang wordt vermengd met het persoonlijk belang van een politieke ambtsdrager of dat van derden. Het gaat hier om belangen in ondernemingen en organisaties waarmee een ambtsdrager niet in zijn hoedanigheid als volksvertegenwoordiger/bestuurder maar als privépersoon zakelijke betrekkingen onderhoudt, zowel in publiekrechtelijke als in privaatrechtelijke zin. Hierdoor is een zuiver besluiten of handelen in het publiek belang niet langer gewaarborgd. Niet alleen feitelijke belangenverstremgeling, maar ook de schijn ervan moet worden vermeden. Een en ander hangt af van de feiten en omstandigheden. De betrokken volksvertegenwoordiger beslist te allen tijde zelf of hij al of niet aan de besluitvorming deelneemt.

Belangenverstremgeling betekent letterlijk: de verstremgeling van belangen bij iemand die meer dan één functie bekleedt. Meer specifiek kan belangenverstremgeling gedefinieerd worden als een verstremgeling tussen uitoefening van een taak/functie en de privébelangen van degene die deze taak/functie uitoefent. Privébelangen kunnen zeer uiteenlopend van aard zijn, maar zijn ruwweg

onder te verdelen in financiële en niet-financiële belangen. Bij financiële belangen gaat het om een (potentieel) gewin of verlies van financiën. Daarbij kan het gaan om iemands persoonlijke financiën, maar bijvoorbeeld ook om een onderneming waarin iemand een financieel belang heeft. Bij niet-financiële belangen gaat het met name om een (potentieel) voordeel voor iemand of aan iemand gerelateerde personen of organisaties. Belangenverstrengeling speelt in het bijzonder in de publieke sector omdat objectiviteit, zorgvuldigheid, onpartijdigheid en onafhankelijkheid daar kernbeginselen zijn.

Het gaat om een specifiek belang dat een volksvertegenwoordiger heeft; een belang dat hem onderscheidt ten opzichte van de andere volksvertegenwoordigers. Zo zijn alle raadsleden die in het buitengebied wonen betrokkene/belanghebbende bij een door de raad vast te stellen bestemmingsplan Buitengebied. Maar een raadslid dat door de vaststelling van dat bestemmingsplan een overlastgevend bedrijf naast zijn woning krijgt, komt in een positie te verkeren die hem onderscheidt van de andere volksvertegenwoordigers. Terwijl de andere raadsleden gewoon aan de besluitvorming kunnen deelnemen, dient dit raadslid zich van zijn specifieke positie bewust te zijn en een eigen afweging te maken.

Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen volksvertegenwoordigers en bestuurders. Raadsleden zijn gekozen volksvertegenwoordigers die een bepaalde achterban van kiezers en bepaalde groepsbelangen vertegenwoordigen. Collegeleden vormen het dagelijks bestuur van de stad; zij doen dit in de constellatie van collegiaal bestuur, waarbij partijbelangen en achterban een meer ondergeschikte rol spelen.

#### Belangenverstrengeling en de schijn van belangenverstrengeling

Stemmen is op grond van de Gemeentewet een fundamenteel recht, zelfs een plicht van de gekozen volksvertegenwoordiger. Jarenlang was er door verschillende uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State sprake van een onduidelijke situatie over de vraag of een raadslid bij belangenverstrengeling of de schijn daarvan zijn stem mocht uitbrengen. In de meest recente jurisprudentie (uitspraken Graft-De Rijp en Middelburg) is die duidelijkheid wel gegeven. Raadsleden mogen bij een persoonlijk belang wel meestemmen. Dat is hun fundamenteel recht. Een besluit van de raad wordt pas onrechtmatig als aanneemelijk is dat een raadslid dat besluit aanmerkelijk heeft beïnvloed. Bij een persoonlijk belang kan een raadslid dus alleen voor of tegen een besluit stemmen, maar hij mag dat besluit niet beïnvloeden. De Raad van State maakt onderscheid tussen het moment van stemmen over het besluit en het traject dat daaraan voorafgaat. Een raadslid beïnvloedt de besluitvorming door zich in de discussie in de raadscommissie of de raad te mengen, amendementen of moties in te dienen of door zich in of buiten de fractie daadwerkelijk met de meningsvorming bezig te houden. Het raadslidmaatschap beperkt zich in die situaties dus tot de kern, namelijk het uitbrengen van de stem. Van het onthouden van zijn stem hoeft geen sprake te zijn. Een raadslid heeft zitting in de gemeenteraad en van hem mag worden verwacht dat hij zich bij het uitbrengen van zijn stem uitsluitend laat leiden door het algemeen belang. Hij legt daarvoor ook de eed dan wel verklaring en belofte af. Er mag van worden uitgegaan dat een raadslid zijn functie naar eer en geweten uitvoert en niet zijn eigen belang, maar de belangen van de gemeente dient. Als men daar niet a priori van uitgaat komen raadsleden terecht in een sfeer van verdachtmakingen. Er wordt dan een gezamenlijke kramp veroorzaakt en in stand gehouden. Een raadslid dat zijn stem niet uitbrengt doet zijn gemeente tekort.

Door het handelen van een volksvertegenwoordiger kan de indruk worden gewekt dat een persoon of een groep personen wordt/worden bevoordeeld boven anderen. Met het oog op een betrouwbare overheid moet deze "schijn van belangenverstrengeling" zoveel mogelijk worden vermeden. Keerzijde hiervan is dat er te snel kan worden geconcludeerd dat er sprake is van de schijn van belangenverstrengeling. Hierdoor wordt de betreffende volksvertegenwoordiger beperkt in de uitoefening van zijn taak.

#### *Wettelijk kader*

##### Afleggen eed of belofte (artikel 14 Gemeentewet):

Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen leggen de raadsleden in de vergadering, in handen van de voorzitter, de volgende eed (verklaring en belofte) af: "Ik zweer (verklaar) dat ik om tot raadslid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer (verklaar en belof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb

aangenomen of zal aannemen. Ik zweer(beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als raadslid naar eer en geweten zal vervullen.”

#### Persoonlijke belangen:

- Een lid van een volksvertegenwoordiging neemt niet deel aan de stemming over:
  - een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
  - de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij hoort (artikel 28 Gemeentewet).
- Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden (artikel 2:4, tweede lid, Algemene wet bestuursrecht).

#### Toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot stemonthouding:

- Artikel 28 wordt als volgt gewijzigd:
  1. In het eerste lid wordt “de stemming” vervangen door “de beraadslaging en stemming”.
  2. Onder vernummering van het tweede tot en met vierde lid tot derde tot en met vijfde lid wordt een lid ingevoegd, luidende: 2. Op de beraadslaging en stemming, bedoeld in het eerste lid, is artikel 2:4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.

#### Incompatibiliteiten en nevenfuncties:

- Verboden overeenkomsten/handelingen: volksvertegenwoordigers mogen in geschillen, waar de gemeente(bestuur) partij is, niet als advocaat, adviseur of gemachtigde werkzaam zijn. Zij mogen bepaalde overeenkomsten, waar de gemeente bij betrokken is, niet rechtstreeks of middellijk aangaan. Van verboden overeenkomsten kan ontheffing worden verleend. (artikel 15, eerste en tweede lid, Gemeentewet).
- Op overtreding staat uiteindelijk de sanctie van schorsing en vervallenverklaring van het lidmaatschap van de volksvertegenwoordiging (artikelen X7, X7a en X8 Kieswet).
- Onverenigbaarheid van functies: het zijn van volksvertegenwoordiger sluit het hebben van een aantal andere functies uit (artikel 13 Gemeentewet). Dat leidt er uiteindelijk toe dat betrokkene ophoudt lid te zijn van de volksvertegenwoordiging (artikel X1 Kieswet).
- Openbaarmaking nevenfuncties: volksvertegenwoordigers maken openbaar welke nevenfuncties zij vervullen. De lijst met nevenfuncties ligt ter inzage op het gemeentehuis (artikel 12 Gemeentewet).

#### *Toelichting*

Het betreft een uitwerking van de wettelijke verplichting om nevenfuncties openbaar te maken. De informatie wordt neergelegd in een openbaar register. De volksvertegenwoordiger is verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de informatie en voor de actualiteit daarvan.

### **Paragraaf 3. Informatie**

#### *Wettelijk kader*

##### Informatieplicht:

Het college van burgemeester en wethouders en elk van zijn leden zijn verplicht alle inlichtingen te geven die de volksvertegenwoordiging nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Het betreft zowel een actieve als een passieve informatieplicht. Ook als individuele volksvertegenwoordigers informatie vragen zal die informatie aan de volksvertegenwoordiging moeten worden verstrekt. De informatie kan alleen worden geweigerd als die in strijd is met het openbaar belang (artikel 169 Gemeentewet).

##### Geheimhouding:

- Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit (artikel 2:5 Algemene wet bestuursrecht).
- Het college van burgemeester en wethouders kan op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opleggen. Ook de burgemeester heeft die bevoegdheid.

- De geheimhoudingsplicht moet worden bevestigd door de volksvertegenwoordiging, als het stukken betreft die met de volksvertegenwoordiging worden gedeeld. Ook de gemeenteraad, dan wel (de voorzitter van) een commissie kan/kunnen geheimhouding opleggen (artikelen 25, 55 en 86 Gemeentewet).
- De geheimhouding duurt voort totdat deze wordt opgeheven door het orgaan dat de geheimhouding oplegde, of – indien het aan de volksvertegenwoordiging is overgelegd – de volksvertegenwoordiging de geheimhouding opheft.
- Het schenden van de geheimhoudingsplicht is een misdrijf (artikel 272 Wetboek van Strafrecht).

#### **Paragraaf 4. Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en buitenlandse reizen op uitnodiging van derden**

##### *Wettelijk kader*

De eed of belofte die het raadslid op grond van artikel 14 van de Gemeentewet moet afleggen heeft onder meer betrekking op het geven, aannemen of beloven van giften, gunsten of geschenken. Zie voor de wetstekst inzake de eed of belofte het wettelijk kader onder 2 voor de bepalingen ter voorkoming van belangenverstremming.

#### **Paragraaf 5. Gebruik van voorzieningen van de gemeente**

##### *Wettelijk kader*

##### Procedure van declaratie:

Er zijn voor raadsleden voorschriften opgenomen in de gemeentelijke verordening rechtspositie over de wijze van declaratie (inclusief het overleggen van bewijsstukken) van vooruit betaalde (zakelijke) kosten en over rechtstreekse facturering van (zakelijke) kosten.

##### Buitenlandse excursie of reis voor raadsleden:

De gemeenteraad kan een raadscommissie (of een delegatie uit de gemeenteraad) toestemming verlenen voor een excursie of reis naar het buitenland. Die excursie/reis moet zijn georganiseerd door of vanwege de gemeente. De in redelijkheid gemaakte reis- en verblijfkosten komen voor rekening van de gemeente. De gemeenteraad kan aan de toestemming voorwaarden verbinden.

### **TOELICHTING PER ARTIKEL**

#### **Artikel 1.1. Reikwijdte en openbaarheid**

In de gemeente Weert heeft de raad besloten om aan de fracties de mogelijkheid te bieden om maximaal twee commissieleden-niet-raadsleden door de raad te laten benoemen. Deze commissieleden zijn lid van alle drie de raadscommissies die Weert kent. Alhoewel het hier geen gekozen volksvertegenwoordigers betreft hebben deze commissieleden een met de raadsleden vergelijkbare status. Zij leggen eveneens in handen van de raadsvoorzitter de eed of verklaring en belofte af. Zij ontvangen dezelfde informatie als de raadsleden en hebben ook toegang tot de niet-openbare raadsstukken. Vanwege deze nagenoeg gelijkwaardige positie van de commissieleden is de onderhavige gedragscode ook op hen van toepassing. De code geldt overigens alleen voor de raadscommissieleden, niet voor de commissieleden van de collegecommissies of andersoortige commissies.

Omdat de gedragscode niet alleen voor de raadsleden geldt is gekozen voor de bredere term "volksvertegenwoordigers" in de naam van de code. In de gedragscode is de term raadslid vervangen door volksvertegenwoordiger. Hiermee worden zowel de raadsleden als de commissieleden-geen-raadslid bedoeld.

Regels alleen zijn niet voldoende voor een adequaat integriteitsbeleid en integer handelen. Naleving en beleving raakt de kern van integriteits: gezamenlijke basisnormering en gezamenlijke zorg voor naleving en beleving. Daarom wordt dit benadrukt in artikel 1.1.

#### **Artikel 1.2. De kernwaarden van de gemeente Weert**

De kernwaarden zijn de basisnormen, zij vormen het morele kompas van de volksvertegenwoordigers. Door middel van de kernwaarden wordt het belang van integer handelen in een breder kader geplaatst en van een basis voorzien. De kernbegrippen dienen als achtergrond en toetssteen voor de gedragsregels in deze gedragscode. Gedragingen van volksvertegenwoordigers dienen in elk geval de toets aan de kernbegrippen te kunnen doorstaan,



ook als de gedragscode voor een bepaalde casus geen regeling bevat. De kernwaarden zijn ontleend aan de Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur.

De term 'bestuur' in artikel 1.2 dient gelezen te worden in de context van de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taken van de raadsleden en de commissieleden-niet-raadsleden.

## **Artikel 2.2. Financiële belangen**

Er is een risico tot belangenverstremgeling als een politieke ambtsdrager financiële belangen heeft bij organisaties of ondernemingen die een relatie met een van de overheden hebben of kunnen krijgen, en waarover de betreffende overheid besluiten neemt. Voorbeelden zijn besluiten over aanbesteding, subsidieverstrekking, steunverlening, verstrekking van leningen en verlening van advies- en onderzoeksopdrachten. Politieke ambtsdragers zouden in de verleiding kunnen komen om zich bij het nemen van functionele beslissingen mede te laten leiden door persoonlijk financieel belang.

Het begrip 'financieel belang' moet ruim worden opgevat: deelneming in een bedrijf of onderneming, het bezit van effecten, aandelen/belang in persoonlijke holding (BV), aandelen/belang in andere (grote) bedrijven die zaken doen met de gemeente of een samenwerkingsverband waarin de gemeente participeert, onroerend goed of een vorderingsrecht. Zulke financiële belangen kunnen een rol gaan spelen bij besluiten over bijvoorbeeld bestemmingsplannen of grondverkoop. Ook negatieve financiële belangen, zoals schulden uit hypothecaire vorderingen, kunnen in verband met mogelijke belangenverstremgeling relevant zijn. Het gaat hierbij niet om de hypotheek op de eigen woning. Een vorderingsrecht van een organisatie of ondernemer op een politieke ambtsdrager kan ook worden gerangschikt onder 'financieel belang'. Het gaat dus om persoonlijke en zakelijke schulden. Waakzaamheid is geboden als er sprake is van bezit van bouwgrond en het aankopen van grond of onroerend goed door politieke ambtsdragers.

Zorgvuldigheid, openheid en controleerbaarheid zijn hier sleutelwoorden. Het melden van financiële belangen - voor bestuurders in het dagelijks bestuur, voor volksvertegenwoordigers in het algemeen bestuur - is wettelijk niet verplicht. Wel is in het kader van de afspraken in de Modelaanpak basisnormen integriteit destijds als basisnorm vastgesteld dat er een regeling nodig is om financiële belangen van politieke ambtsdragers te melden. De Modelaanpak geeft daarbij aan dat het in de rede ligt dat een regeling voor de melding van financiële belangen wordt toegesneden op de aard van de functie of van het ambt. Een dergelijke regeling vereist een wettelijke grondslag, zoals die momenteel wel voor ambtenaren geldt. Veel gemeenten, provincies en waterschappen leggen in de gedragscode afspraken vast met betrekking tot de opgave, registratie en eventuele openbaarmaking van relevante financiële belangen van de politieke ambtsdragers. Veelal wordt dit dan toegespitst op financiële belangen in ondernemingen en organisaties waarmee de gemeente zakelijke betrekkingen onderhoudt. Uitvoering gebeurt veelal via interne melding en registratie. Het is niet de bedoeling dat opgave wordt gedaan van bedragen. Het gaat dan om een norm of afspraak waar bestuurders, gemeente, provincie of waterschap zichzelf aan binden.

In de praktijk blijkt dat integriteitsincidenten zich vaak voordoen in het domein van de ruimtelijke ordening en grond- en bouwzaken. Daarom is het raadzaam om niet alleen actueel grondbezit te melden, maar ook voorgenomen vastgoedtransacties.

Een persoonlijk belang kan dus aanwezig zijn als een volksvertegenwoordiger financiële en zakelijke belangen heeft in ondernemingen en organisaties, waarmee de gemeente zaken doet of waarin de gemeente een belang heeft. Maar bijvoorbeeld ook:

- vanuit een nevenfunctie;
- vanuit betrokkenheid bij een sportclub;
- omdat een vriend een plan indient over ruimtelijke ontwikkeling;
- als het gaat om een huis of stuk grond van een volksvertegenwoordiger in de buurt waarvan ruimtelijke ontwikkelingen spelen;
- in geval van financiële participaties in bijvoorbeeld plaatselijke energiecorporaties.

De financiële belangen van de volksvertegenwoordigers worden enkele geïnventariseerd, maar niet actief openbaar gemaakt. Voor raadsleden is de inventarisatie van belang voor hun beslissing om over bepaalde onderwerpen al dan niet deel te nemen aan de beraadslagen en stemming in de

raadsvergadering. Voor commissieleden is de afweging om al dan niet het woord te voeren in de commissievergadering en deel te nemen aan het uitbrengen van het commissieadvies.

Ingevolge deze gedragscode dient in het geval van een persoonlijk belang deze betrokkenheid voorafgaand aan de beraadslaging en besluitvorming in commissie of raad aan het fractievoorzittersoverleg te worden gemeld, waarbij de volksvertegenwoordiger direct een voorstel doet voor een "beheersmaatregel. Al naar gelang de aard en "zwaarte" van de betrokkenheid moet een "maatregel" worden getroffen. Die maatregel kan eruit bestaan dat niet wordt deelgenomen aan besluitvorming, dat niet het woord wordt gevoerd, dat enkel wordt deelgenomen aan technische behandeling van het voorstel etc. Deze "maatregel" is conform het gestelde in artikel 28 van de Gemeentewet.

### **Artikel 3. Gebruik van informatie**

Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Daarbij moet in de digitale setting worden gedacht aan de beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/geheime informatie.

### **Artikel 4.1. Geschenken, faciliteiten en diensten**

In de gedragscode is uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van de volksvertegenwoordiger kan worden beïnvloed. Dat is in ieder geval aan de orde in onderhandelingsituaties. Is daarvan geen sprake dan kunnen om praktische redenen incidentele kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50 of minder) door de volksvertegenwoordiger worden aanvaard, echter nooit op het huisadres. Dit is een in de praktijk ontstaan gebruikelijk richtbedrag maar is geen scherpe grens. Er zijn omstandigheden denkbaar waar elk geschenk, ongeacht de waarde, onacceptabel is. Duurdere geschenken worden in elk geval niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of worden eigendom van de gemeente die zorgt voor een goede bestemming van het geschenk. In een openbaar register wordt opgenomen welke geschenken van meer dan € 50 de gemeente heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.

### **Artikelen 4.2. Excursies en evenementen en 4.3. Buitenlandse reizen**

Het gaat hier om excursies, evenementen en buitenlandse reizen die betrokkene als volksvertegenwoordiger aanvaardt. Excursies, evenementen en buitenlandse reizen in de hoedanigheid van lid van een politieke partij vallen hier dus niet onder.

### **Artikel 5.1. Administratie en verantwoording**

Aan raadsleden worden de voorzieningen, vergoedingen en andere verstrekkingen in bruikleen geboden die een goed functioneren van de volksvertegenwoordigers mogelijk maken. Wat betreft de uitwerking van de principes van dit stelsel zou kunnen worden aangesloten bij de werkwijze in het Voorzieningenbesluit dat geldt voor ministers en staatssecretarissen: a. in beginsel worden voorzieningen en verstrekkingen in bruikleen ter beschikking gesteld; b. indien een voorziening of verstrekking niet in bruikleen ter beschikking kan worden gesteld, wordt de factuur direct ten laste van de begroting van het bestuursorgaan betaald; c. het vergoeden van voorzieningen en verstrekkingen achteraf door het indienen van declaraties, wordt tot een minimum beperkt; d. voorzieningen, verstrekkingen en declaraties worden maandelijks openbaar gemaakt op internet.

Uitgangspunt is hier dat zo weinig mogelijk uitgaven door de volksvertegenwoordiger zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening. Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van de volksvertegenwoordiger maken een zwaardere controle op de uitgaven noodzakelijk. De volksvertegenwoordiger zal zich nauwgezet moeten houden aan de regels en procedures die er met het oog hierop voor hem/haar gelden.

### **Artikel 6.1. Uitleg**

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode en voor een eenduidige interpretatie daarvan. En voor wijziging/ aanvulling daarvan bij leemtes of onduidelijkheden.

### **Artikel 6.2. Afspraken**

De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen. Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke

ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren.

De burgemeester heeft de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar gemeente te bevorderen (artikel 170 lid 2 Gemeentewet). Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten. Belangrijk onderdeel is ook de preventie: ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia besproken blijven en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, bijvoorbeeld een of twee keer per jaar, zowel in de volksvertegenwoordiging als met het bestuur. In de gemeente Weert wordt jaarlijks een integriteitsbewustzijnsavond georganiseerd. Ook maakt integriteit een vast onderdeel uit van het inwerkprogramma. Bij het bespreken van integriteit wordt telkens aandacht besteed aan de regelgeving, eventuele relevante jurisprudentie, de kernwaarden van de gemeente Weert en dilemma's die zich kunnen voordoen.

De burgemeester hoeft hier niet alleen voor te staan. Een daartoe aangewezen contactpersoon of vertrouwenspersoon (bijvoorbeeld de griffier) kan hier in relatie tot de gemeenteraad eveneens een belangrijke rol in spelen.

In de gemeente Weert zijn nadere afspraken gemaakt over de werkwijze die wordt gevolgd ingeval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Deze afspraken zijn vastgelegd in het "Protocol processtappen bestuurlijke integriteit gemeente Weert", vastgesteld door de raad op 27 maart 2018. Dit geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden.

De onderwerpen, genoemd in artikel 6.2, zijn niet uitputtend.